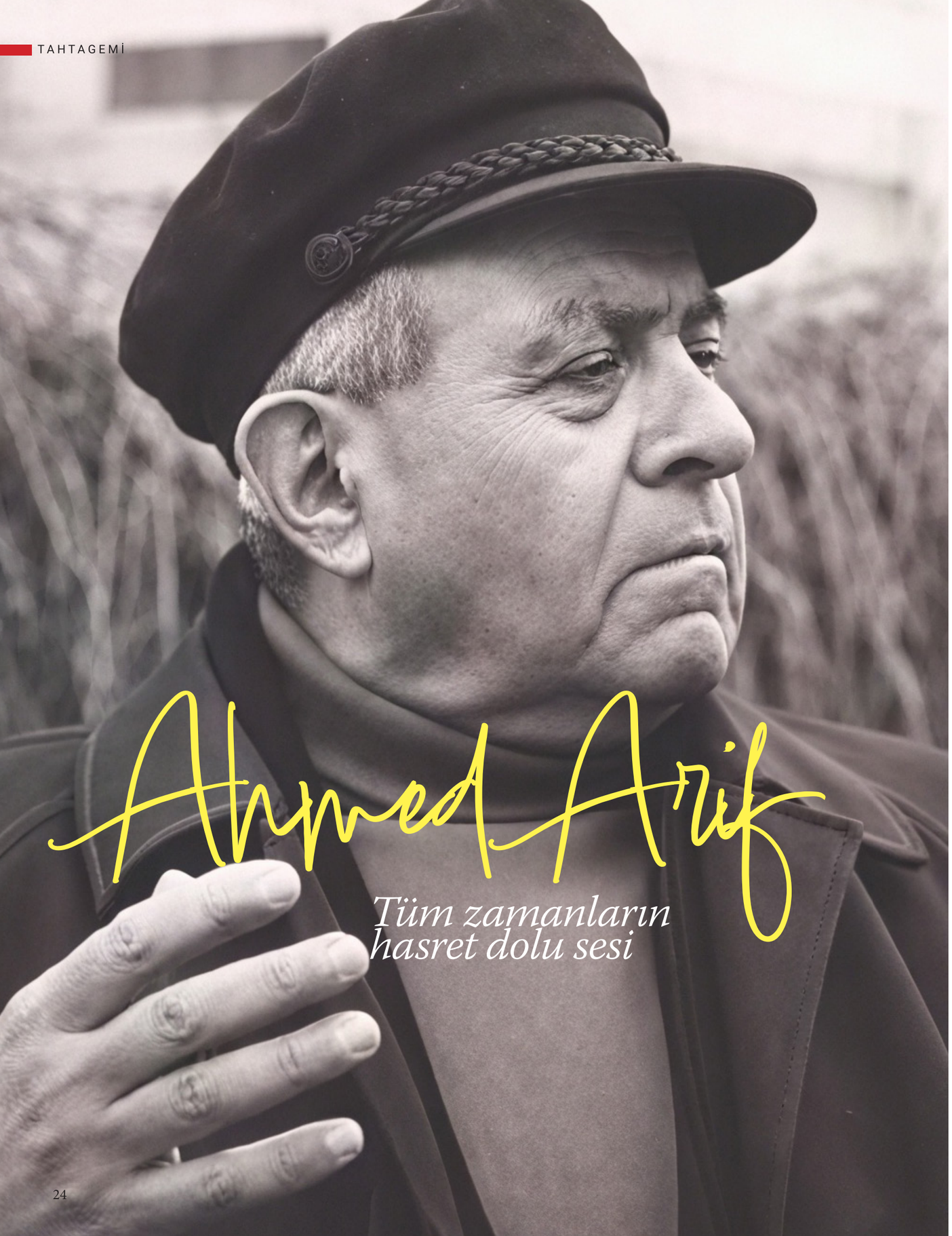

Ahmed Arif

Tüm zamanların hasret dolu sesi

Ahmed Arif'in edebiyata ilgi ve sevgisinin artmasında, bu dönemde aynı okulda öğretmen olarak çalışan Gündüz Akıncı, Cahit Külebi ve Behçet Necatigil'in önemli etkileri olmuştur.

YILDIZ CANPOLAT İSTANBUL

Ahmed Arif için bugüne kadar sayısız yazı yazıldı, hakkında çok güzel sözler söylendi. Onun hakkında yeni ve özgün bir şeyler söylemek gerçekten zor. Ahmed Arif, sadece bir şair değil, kelimeleriyle ritim yaratan sezgisel bir ozandır. Dizeleri, hem başkaldırının hem de derin bir sevdanın taşkınlığıdır. Asi ruhu ve sevdayla dolu ifade tarzı, yalnızca yaşadığı dönemin değil, tüm zamanların özünü yansıtır. Zamana direnirken zamandan bağımsız duran şairin sözcükleri, kendisinin ötesine geçerek bir cesaret eyleminin, bir aşkın ve mücadele ruhunun gür sesi hâline gelir. Şiirleri yereldir, gurur duyduğu kendi köklerinden alabildiğince beslenir ama evrenseli de olabildiğince kucaklayan bir dinamiğe sahiptir. Diyarbakırlı şair, bir diğer deyişle *"Kerküklü Ahmed"*, yaşamı boyunca hayatı son derece ciddiye aldı..

Varlığının İzinde

Asıl adı Ahmed Hamdi Önal olan Ahmed Arif, 23 Nisan 1923'te Diyarbakır'ın Hançepek semtindeki Yağcı Sokak 7 numaralı evde dünyaya geldi. Hayatı birçok acı, kayıp ve mücadele ile iç içe geçen bu şair, Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olmuştur. Köklü bir ailenin çocuğu olarak büyüyen Ahmed Arif'in babası Arif Hikmet, Osmanlı'nın hizmetinde memur olarak çalışırken annesi Sare Hanım, devrin ulemasından Şeyh Abdülkadir Cibrali'nin kızıydı. Arif, sekiz kardeşin en küçüğü olarak dünyaya geldi. Ailesinden söz ederken, *"Anamı görmedim,"* der. *"Anam Irak sınırındaki Erbil şehrinden. Yedi dayımı meşhur İngiliz casusu Lawrence'in kiralık katilleri öldürdü. Babam Arif Hikmet Kerküklü. Ben bebekken anam ölmüş,"* diye özetler. Ancak yüreğindeki bu boşluk, gelecekte yazacağı şiirlere ilham veren ilk kaynak olacaktır. Babası Siverek'e nahiye müdürü olunca Siverek'e göç ederler. Ahmed Arif o zamanlar dört ya da beş yaşındadır. Babası daha sonra Harran'a kaymakam olur. Ortaokulu Urfa'da bitirir.

Ahmed Arif, çocukluğundan itibaren adalet arayışında ve haksızlığa asla tahammül edemeyen bir karaktere sahipti. Sevdiklerine yönelik bir tehdit söz konusu olduğunda, bu duygu daha da derinleşiyordu. Farklı bölgelerde yaşamanın etkisiyle ata binmeyi, silah kullanmayı *(en iyi silahı sapan ve çok iyi bir nişancıdır)* öğrenmiş, Arapça, Zazaca ve Kürtçe gibi dillere hâkim olmuştu. Kerküklü Ahmed'in çocukluk anıları, etnik kimlik tartışmaları ve dostluk üzerine önemli bir kesit sunar. Bir gün oyun oynarken, farklı etnik kökenlerden gelen üç adamın arasındaki tartışmaya tanık olur. Adamlar, Ahmed'in kimliğini belirlemeye çalışırken biri *"Bu çocuk Arap,"* der, diğeri *"Hayır, bu çocuk Kürt!"* diyerek karşı çıkar. Üçüncüsü ise *"O ne Arap ne de Kürt, bu çocuk Zaza!"* diyerek iddiasını sürdürür. Çocukların masum oyunu birdenbire yetişkinlerin kimlik sorunlarına dönüşmüştür. Adamlar, anlaşmazlıklarını gidermek için bir esnafa danışır ve esnaf, *"Yanıldınız, bu çocuk Türk,"* diyerek tartışmayı sonlandırır. Bu anekdot, etnik kimlik meselesinin ötesinde, onun yalnızca kendi kimliğini değil; aynı zamanda insanların yaşadığı derin ayrımları anlamamıza yardımcı olur.

Daha sonra yapılan bir röportajda, Ahmed, kendi için kavga etmediğini, ancak arkadaşları için her zaman mücadele ettiğini söyler. Bu sözler, onun dostlarına duyduğu derin bağlılığı ve hayata karşı duruşunu net bir şekilde ortaya koyar. Kadim dostluk onun için çok kıymetlidir. *"Birisi sana hakaret ederse, ben seni yeni tanımış olsam bile onunla kavgaya tutuşurum,"* diyerek başkalarının yanında olmanın ve adaletin savunucusu olmanın önemine de dikkat çeker.

Çocukluk yıllarından itibaren şiire ilgi duyan Ahmed Arif, ortaokul yıllarında halkevine gelen bütün dergileri takip etmiştir. Bu dönemde Faruk Nafiz Çamlıbel, Nâzım Hikmet ve André Gide'yi okumaya başlayan şair, Afyon Lisesi'nde yatılı olarak öğrenim görür. Babasının oğlunu Afyon'a göndermesinin ilk sebebi, ağabeyi Muhammed Necati'nin o bölgede öğretmen olması ve arkadaşlarının bulunmasıdır. Ancak asıl neden, Diyarbakır'daki arkadaşlarının *"tuzu kuru"* ve iyi aile çocukları olmasıdır. Babası, bu durumun onun okuma isteğini etkileyeceği endişesiyle, *"Oğlum burada ya kaçakçı ya da gangster olur. Bu ortamda ya öldürülür ya da arkadaşlarına uyum sağlamak zorunda kalır,"* düşüncesiyle bu kararı almıştır. Aslında bu durum, onun edebi kimliğinin oluşumuna vesile olmuştur.

Ahmed Arif'in edebiyata ilgi ve sevgisinin artmasında, bu dönemde aynı okulda öğretmen olarak çalışan Gündüz Akıncı, Cahit Külebi ve Behçet Necatigil'in önemli etkileri olmuştur. Ahmed Arif, lise yıllarındaki edebiyat ortamını bir röportajında şöyle dile getirir: *"Bizim için Gündüz Akıncı büyük bir şanstı. Bize ders kitabından çok roman okuturdu. Lisede ben André Malraux'yu, Max Beer'i, Dostoyevski'yi, Tolstoy'u, Gustave Flaubert'i, özellikle de Emile Zola'yı okudum hep. Gündüz Hoca, öğretmenler kurulunda bir karar aldırmıştı: Her çocuk gece etütlerinde roman okuyabilir diye. Nöbetçi hocalar karışmazlardı. Ama roman okuyan mutlaka bir özet çıkarırdı. Gündüz Hoca takip ederdi. Diyeceğim, liseye bir Faruk Nafiz hayranı olarak geldik, bir edebiyat hazinesine düştük."*

Genç şair, lisenin son sınıfında öğrenciyken şiirlerini art arda dergilere yollamaya başlar. Henüz toplumcu-gerçekçi şiir anlayışına ulaşmadan evvel kaleme aldığı gençlik dönemi şiirlerinden, dönemin popüler ilmî, fikir ve sanat mecmuası Millet'te yayımlanan *"Yollarda"* ve aynı dönemlerde Dikmen dergisinde yayımlanan *"Selâm"* gibi birçok şiiri daha sonra hiçbir yerde yayımlanmaz ve bilinmez.

Selâm

"En çok sevdiğime... Issızlığında bu esmer bahçelerin bekler bir uzağın sevgilisi. Ve terk edilmiş bir delikanlının akşamlar